

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

46. An qui in rixa inopinata, & non inito consilio occidit aliquem, incurrat tantum irregularitatem ex homicidio casuali, ut possit ab episcopo dispensationem obtinere vigore Concilij Tridentini ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

laritibus occultis contractis ex homicidio casu...

homicida casuali occulto, quoad suscipiendos minores Ordines, & simplex beneficium obtinendum. Vivaldius in Candelabr. tit. de irregul. n. 325.

2. At vero indubitanter teneo posse Episcopum dispensare cum tali homicida casuali occulto, etiam ad maiores Ordines, & simplex beneficium, & etiam ad beneficium publico, & indirecte voluntario, cum quo non dispensabit nisi ad maiores, & ad beneficium Curæ. Ita Alzedus, cui etiam adde Mandam in Man. Prælat. tomo 2. quæst. 2. art. 13. concl. 2. & 3. & Barbosa de Poesi. Episc. parte 2. Alleg. 39. num. 48. ubi sic alicerit: Infertur Episcopum dispensare posse in irregularitate ex homicidio casuali proveniente, modo delictum sit occultum, ex eo quia Concil. Trid. d. cap. 6. Episcopis potestatem dispensandi concedit in irregularitate ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, sed homicidium casuale non est propriè voluntarium, Ergo Episcopus potest dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casuali, modo sit occultum. Sic Barbosa.

4. Sed his non obstantibus ego probabiliter affirmative sententia adhaereo, quam docet Caspensis in cursu Theol. tomo 2. tract. 25. disp. 5. sect. 17. num. 119. Auila de Conf. parte 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2. concl. 3. Henriquez lib. 14. cap. 19. num. 2. in Glossa littera R. Sayrus de Conf. lib. 7. num. 20. & alij, quos citat & sequitur Marchinus de Sacram. Ord. tract. 3. parte 9. cap. 3. diff. 3. num. 9. ubi probat hanc opinionem ex quatuor rationibus. Primo, quia Tridentinum, quantum ad homicidium casuale, nihil innovavit: ex alia parte ante Tridentinum Episcopi poterant facultate dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casuali etiam publico, cap. Conturbatur, & cap. Ad audientiam, de homicidio, ergo neque verum putauimus id quod de hoc tradit Gazias, Trid. sess. 14. d. cap. 7. de Reform. statuta, & Ordinarios non aliter dispensare posse, nisi ex Papæ commissione: siquidem nullum ibi fit verbum de huiusmodi dispensatione Papæ reformat, sed potius declaratur anti-quæ Episcoporum dispensandi facultas in irregularitate, ibi: Episcopos non aliter dispensare posse, nisi causa cognita, & probatis precibus, & narratis.

4. Secundò, eodem modo, eodemque verborum tenore loquitur ibi Concilium de irregularitate orta ex homicidio casuali, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in sui tutelam: sed Episcopus ex omnium consensu potest in posteriori irregularitate dispensare: ergo etiam in priori.

5. Tertio, irregularitas ex homicidio casuali notorio nullam inducit infamiam. Poterit ergo in illa Episcopus dispensare.

6. Quarto, si potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio volito ob repentiam rixam, & non factò per insidias, vt dicemus Resolutione sequenti, profectò multò magis poterit dispensare in ista irregularitate, orta ex homicidio omnino præter intentionem, siue occulto, siue notorio.

RESOL. XLV.

Frequens hic casus accidit. In rixa subita & inopinata contingens quis occidit alium, quaritur, an hoc homicidium non dicatur voluntarium simpliciter, sed casuale, ita vt occidens possit impetrare dispensationem ab Episcopo, qui potest vigore Concilij Trid. sess. 24. cap. 6. dispensare super irregu-

1. Fator opinionem affirmatiuam esse probabiliorē, & illam docet Molina de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 79. num. 7. & Franc. Suar. in 3. part. tom. 5. de cens. disp. 44. sect. 1. n. 3. qui reddit rationem huius sententiæ, nam licet rixa inopinata, & ex tempore orta sit, potest tamen quis, libera voluntate, directè intendere mortem alterius. Ergo tale homicidium est in se directè voluntarium, & sub hac appellatione in iure comprehenditur, nisi fortasse inducat rationem defensionis, cuius alia est consideratio.

2. Sed contrariam opinionem negatiuam, probabilem etiam esse iudico. Dico igitur ad irregularitatem homicidij voluntarij, super quam non possit dispensare Episcopus, requiri quòd illud homicidium deliberato animo, & inuito consilio fiat: nam si ex rixa repente orta, vel ex inimicitia, ob iniuriosa verba, subito contracta homicidium perpetratur, casuale puto esse, & non voluntarium, ita vt possit Episcopus circa irregularitatem ex ipso contractam dispensare: Hanc sententiam primò docuit Didacus Perez in lib. 8. ordinamenti, tit. 13. in Rubr. fol. 256. col. 1. ante medium, ubi id latè tractat, & ait in praxi ita sæpè respondisse consultum, post Concilium Tridentinum, & post illum Henriquez Rodriguez, Salzedo, Auila Societatis I E s v Theologus in 17. de conf. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 3. concl. 2. nouissimè ex eadem Societat. Coninch. de Sacram. disp. 18. dub. 14. n. 111.

3. Probatur hæc opinio ex Trident. sess. 14. cap. 17. de refor. dicente: [cum etiam, qui per industriam occiderit proximum, & per insidias, &c.] & ex illis verbis; [si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c.] quæ verba non sunt intelligenda, vt asserit Sayrus de cens. lib. 7. c. 7. n. 8. & alij, de homicidio casuali non volito in se, sed in causa; sed intelligenda sunt de homicidio, quod casu solo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex proposito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio referuatur Papæ: & tamen certum est, quòd post Concilium Episcopus potest dispensare in homicidio occulto casuali, volito non in se, sed in causa. Ergo non loquitur de hoc homicidio, quod contingit casu, idest, non ex proposito. Ita ferè Rodriguez in sum. p. 1. c. 177. num. 2. Ex his patet responsio ad argumenta primæ sententiæ.

RESOL. XLVI.

An qui rixa inopinata, & non inuito consilio occidit aliquem, incurrat tantum irregularitatem ex homicidio casuali, vt possit ab Episcopo dispensationem obtinere vigore Concilij Trid. sess. 24. cap. 6.

Et aduertitur irregularitatem contractam ex excessu vitæ, honoris, vel honorum temporalium, non esse nuncupatam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuale, etiam si excessus sit ex proposito, ex calore rixæ & pugna; imò etiam si quis iam fugientem sequatur, & occidat, ideo iste talis possit dispensari ab Episcopo super irregularitate?

Et an Episcopus possit cum homicida casuali, etiam notorio dispensare ad Ordines minores & ad beneficium simplex?

Et an cum huiusmodi homicida possit Episcopus dispensare ad retinendum beneficium Curatum antea

Sup. hoc in tribus Ref. legi, & supra in Ref. 4. §. Tertium beneficium, & Verum hic, & superius in tra. Ref. 64. §. Suppono.

LA N Æ
omnia
O. III. IV V
E. III

antea obtinuit: Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Refol. 19.

Sup. hoc in Ref. praterita & in illis eius not.

§. 1. Negatiue respondet Cornejo in 3. part. D. Thom. 11. q. 4. de irreg. q. 6. disp. 1. dub. 1. vbi sic ait: Queres secundo an ad istam irregularitatem requiratur, vt homicidium fiat ex proposito, & inito consilio. Respondetur negatiue; sed satis esse, quod quis occidat, aut habeat dictam voluntatem occidendi; quamuis homicidium fiat ex ira inopinata: & illa voluntas sufficit: ergo irregularitas, quae illud sequitur erit irregularitas, quae illud quod est intelligendum, nisi tale homicidium fiat causa defensionis. Ita Suarez disp. 64. sect. 1. num. 3. in fin. Oppositum docuit Salzedo in Practicq. c. 94. & Auila 7. part. de Censuris, disp. 2. sect. 2. dub. 1. §. praterita dico, vbi alios refertur. Quod probat Auila ex Concil. Trid. sess. 14. cap. 7. de reformatione vbi Concilium distinguit homicidium voluntarium a casuali in hoc, quod voluntarium fit per industriam, & per insidias, & ex proposito; casuale vero fit non ex proposito, sed casu: ergo homicidium repente factum ex odio subito subito ob iniuriosum verbum, vel actum, non erit voluntarium, sed casuale, quamuis animus occidendi interfuerit. Confirmatur; quia Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio est reseruata Papae: ergo cum post Concilium possit Episcopus dispensare in homicidio occulto casuali volito solum in causa, dicendum est non loqui ibi de homicidio casuali hoc modo sumpto, scilicet de eo, quod solum est volitum in causa; sed de homicidio casuali, vt distinguitur ab eo, quod fit ex proposito, quamuis sit directè volitum. Sed certe verba Concilij non admittunt hanc interpretationem: nam ibi distinguitur homicidium factum pura, & spontanea voluntate occidendi, ab eo, quod fit voluntate occidendi non pura, & spontanea, sed coacta ob causam defensionis: & primum vocat voluntarium, secundum casuale. Neque ad primum exigit, quod fiat per insidias, ac industriam, aut inito consilio; sed solum fiat voluntate occidendi spontanea: vt clare colligitur ex eo, quod, cum per insidias, & industriam qui alterum occidit; vocat homicidium voluntarium: non quia per insidias occidit; sed praecise, quia sua voluntate homicidium perpetravit; Neque occidere ex proposito aliquid amplius significat, quam occidere ex voluntate spontanea. Ad confirmationem dico, falsum esse, quod Concilium ibi loquatur de homicidio occulto causa defensionis facto; quia re vera non loquitur nisi de publico, & ad forum contentiosum iam deducto, vt colligitur ex vltimis verbis Capituli, ibi: Nisi causa cognita, & probatis processibus, ac narratis, neque aliter dispensare possit. Huculque Cornejo loco citato.

2. Sed affirmatiuam sententiam Auila, Salzedi, & aliorum tenet Pater Lessius in 3. part. D. Thoma, cap. 4. de irregul. dub. 1. num. 36. cui ego adhaereo. Hinc aduertendum, irregularitatem contractam ex excessu defensionis vitae, honoris, vel bonorum temporalium non esse nuncupandam irregularitatem ex homicidio voluntario, sed casuali; etiam si excessus sit ex proposito, & calore pugnae, imò etiam si quis iam fugientem prosequatur, & occidat, vt rectè notauit Nauarrus, cap. 17. num. 240. & consil. 36. de homicidio, edit. Henriquez, lib. 14. cap. 19. num. 3. Suarez disp. 46. sect. 1. num. 13. in fine. Auila 7. part. disp. 6. sect. 5. dub. 5. Paulus Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 12. assert. 1. Gaspar Hurtado, de irregul. disp. 2. dist. 29. num. 66. Et colligitur ex Tridentino, sess. 14. cap. 7. de Reformat. vbi

Sup. hoc supra in Ref. 41. & in to. 5. tr. 5. Ref. 127. §. vlt. & in aliis eius not. & lege doctrinam Ref. seq.

homicidium voluntarium definit esse, quod fit ex proposito, & ex industria. Hoc autem homicidium cum ex rixa originem duxerit, & illa durante factum fuerit: casu contigitur censendum est: ideoque pena ordinaria hoc homicidium non punitur, vt optime probat Couarruias 3. part. Clement. Si furiosus, §. unico num. 3. Et ita hanc sententiam prater Doctores citatos, tenet Caltrus Palaus, tom. 6. disp. punct. 15. §. 8. num. 10.

3. Nota etiam hic obiter, quod Episcopus potest cum homicidio casuali, etiam notorio, dispensare ad Ordines Minores, & ad Beneficium simplex, non ex vi Tridentini, sed ex cap. 2. & cap. ad audientiam de Homicidio. Quae Potestas à Tridentino restricta non est, sicut tradit Nauarrus, cap. 27. num. 240. Sayrus, lib. 7. cap. 7. num. 20. Henriquez lib. 14. cap. 19. num. 2. Auila, disp. 6. sect. 5. dub. 2. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tr. 3. part. 3. c. 12. assert. 6. vbi relatis Nauarro, & Auila subiungit posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicidio ad retinendum Beneficium Curatum antea obtentum.

RESOL XLVII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario ex repentina rixa orto? Ex p. 7. tr. 2. Ref. 32.

§. 1. Negatiue respondet Suarez de Conf. disp. 44. sect. 1. num. 3. & Molina tom. 4. ar. 3. disp. 79. n. 7. Sed ego contra illos affirmatiuam sententiam docui part. 2. tr. 15. Refol. 19. cum multis Doctotibus, quibus nunc addo me citato Barbosam de Potest. Episc. part. 2. Alleg. 39. n. 48. & etiam me citato Marchinum de Sacram. Ord. dir. 1. part. 9. cap. 1. dist. 3. n. 10. & Stephanum de Aluin de Potest. Episc. cap. 26. n. 5. Dicendum est igitur licere Episcopo dispensare non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dictum est; sed etiam ex homicidio volito, non ex consilio, aut matura deliberatione factis, sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis. Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari euelli debeat. Item ex illis: Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Ergo vt Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum; vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Recognosce me ipsum vbi supra, & vide etiam Caspensem in Cursu Theol. tom. 2. tract. 15. disp. 5. sect. 17. num. 119. quibus addo Mazuchellum de cas. reseru. disp. 2. cap. 7. quest. 3. n. 130. afferentes homicidium de quo loquimur esse casuale, ac proinde dispensabile per Episcopum.

RESOL XLVIII.

Quod sit homicidium voluntarium, & casuale, ex quibus irregularitas incurritur? Et doctrina huius Resolutionis est valde notanda, & menti tenenda, quia deseruiet ad explicationem multorum casuum, quando irregularitas fit ab Episcopo dispensabilis, nec ne, & ex illa Confessarij, & Consultores casuum conscientia habent principia satis ampla ad extricandos multos casus circa dispensationem irregularitatum occurrentes? Et notatur, quod est magna differentia inter Episcopos, & Praelatos Regulares quoad potestatem dispensandi

Sup. hoc supra in Ref. 41. & in to. 5. tr. 5. Ref. 127. §. vlt. & in aliis eius not. & lege doctrinam Ref. seq.